

БАЊАЛУЧКИ
ЦЕНТАР ЗА ЉУДСКА ПРАВА

Ime propisa: Fakultativni protokol uz konvenciju o pravima djeteta o prodaji djece, dječjoj prostituciji i dječjoj pornografiji

Datum donošenja: 25. maja 2000. godine

Donosilac: Ujedinjene nacije

**FAKULTATIVNI PROTOKOL UZ KONVENCIJU O PRAVIMA DJETETA
O PRODAJI DJECE, DJEČJOJ PROSTITUCIJI I DJEČJOJ
PORNOGRAFIJI**

Države stranke ovoga Protokola,

S obzirom na to da bi, radi postizanja svrha Konvencije o pravima djeteta i provedbe njezinih odredbi, posebice članaka 1., 11., 21., 32., 33., 34., 35. i 36., bilo primjereno proširiti mjere koje države stranke trebaju poduzeti kako bi zajamčile zaštitu djeteta od prodaje djece, dječje prostitucije i dječje pornografije,

Također s obzirom na to da Konvencija o pravima djeteta priznaje pravo djeteta na zaštitu od ekonomskog iskorištavanja i obavljanja bilo kakvog posla koji može biti opasan ili ometati djetetovu naobrazbu, ili biti opasan za djetetovo zdravlje ili fizički, mentalni, duhovni ili socijalni razvoj,

Ozbiljno zabrinute zbog značajne i rastuće međunarodne trgovine djecom u svrhe prodaje djece, dječje prostitucije i dječje pornografije,

Duboko zabrinute zbog raširene i stalne prakse turizma u svrhe pribavljanja seksualnih usluga, na koju su djeca osobito ranjiva, jer izravno promiče prodaju djece, dječju prostituciju i dječju pornografiju, Priznajući da su mnoge osobito ranjive skupine, uključujući djevojčice, u većoj opasnosti od seksualnog iskorištavanja, te da su djevojčice nesrazmjerno zastupljene među seksualno iskorištavanim osobama,

Zabrinute zbog sve veće dostupnosti dječje pornografije na Internetu i drugim tehnologijama koje se razvijaju, pozivajući se na Međunarodnu konferenciju o suzbijanju dječje pornografije na Internetu (Beč, 1999.), te posebice na njezine zaključke koji zagovaraju svjetsku kriminalizaciju proizvodnje, distribucije, izvoza, prijenosa, uvoza, namjernog posjedovanja i oglašavanja dječje pornografije, te naglašavajući važnost bliske suradnje i partnerstva između vlada i industrije Interneta,

Vjerujući da će eliminacija prodaje djece, dječje prostitucije i dječje pornografije biti olakšana usvajanjem cjelovitog pristupa, baveći se čimbenicima koji tome pridonose, uključujući i nerazvijenost, siromaštvo, gospodarske razlike, nejednaku socio-ekonomsku strukturu, obitelji s problemima, pomanjkanje obrazovanja, gradsku i ruralnu migraciju, diskriminaciju spolova, neodgovorno seksualno ponašanje

odraslih osoba, štetne tradicionalne prakse, oružane sukobe i prodaju djece,

Vjerujući da je potrebno osvještavati javnost radi smanjenja potražnje za prodajom djece, dječje prostitucije i dječje pornografije, te također vjerujući u važnost jačanja globalnog partnerstva među svim čimbenicima i poboljšanje provedbe zakona na državnoj razini,

Uzimajući na znanje odredbe međunarodnih pravnih instrumenata za zaštitu djece, uključujući Hašku konvenciju o zaštiti djece i suradnji u međudržavnom posvojenju djece, Hašku konvenciju o građanskopravnim aspektima međunarodne otmice djece, Hašku konvenciju o nadležnosti, važećim zakonima, priznanju, provedbi i suradnji u odnosu na roditeljsku odgovornost i mjere zaštite djece, te Konvenciju međunarodne organizacije rada br. 182 o zabrani i trenutnom djelovanju za ukidanje najgorih oblika dječjeg rada,

Potaknuti velikom potporom Konvenciji o pravima djeteta, pokazujući rašireno opredjeljenje za promicanje i zaštitu prava djeteta.

Priznajući važnost provedbe odredbi Akcijskog programa za sprječavanje prodaje djece, dječje prostitucije i dječje pornografije, te Izjave i dnevnog reda za djelovanje usvojenog na Svjetskom kongresu protiv komercijalnog seksualnog iskorištavanja djece, održanom u Stockholmu od 27. do 31. kolovoza 1996., i druge relevantne odluke i preporuke međunarodnih tijela,

S obzirom na važnost tradicija i kulturnih vrijednosti svakog naroda za zaštitu i skladno razvijanje djece,

Suglasile su se kako slijedi:

Članak 1.

Države stranke će zabraniti prodaju djece, dječju prostituciju i dječju pornografiju kako je određeno ovim Protokolom.

Članak 2.

U svrhe ovoga Protokola:

- a) Prodaja djece znači svako djelo ili transakciju u kojoj dijete prenosi neka osoba ili skupina osoba drugim osobama za naknadu ili bilo kakvu drugu nagradu,
- b) Dječja prostitucija znači uporabu djeteta u seksualnim aktivnostima za naknadu ili bilo kakav drugi oblik nagrade,
- c) Dječja pornografija znači prikazivanje, bilo kakvim sredstvima, djeteta u pravim ili

simuliranim eksplicitnim seksualnim aktivnostima ili prikazivanje seksualnih dijelova djeteta u prvome redu u seksualne svrhe.

Članak 3.

1. Svaka država stranka dužna je osigurati da se, kao minimum, sljedeća djela i aktivnosti u cijelosti obuhvate kaznenim pravom, bilo da su te povrede počinjene u državi ili inozemstvu, te na pojedinačnoj ili organiziranoj osnovi:

a) u kontekstu prodaje djece kako je utvrđeno u članku 2.:

(i) Nuđenje, izručivanje ili prihvaćanje, bilo kojim sredstvima, djeteta u

svrhe: a. seksualnog iskorištavanja djeteta,

b. transfera organa djeteta radi

dobiti, c. uključivanja djeteta u

prisilni rad,

(ii) nepropisno dobiven pristanak, kao pretpostavka za posvojenje djeteta kršenjem važećih međunarodnih pravnih instrumenata o posvojenju,

b) nuđenje, dobivanje, te davanje djeteta za dječju prostituciju, kako je utvrđeno u članku 2.,

c) proizvodnja, distribucija, širenje, uvoz, izvoz, nuđenje, prodaja ili posjedovanje u gore navedene svrhe dječje pornografije kako je utvrđeno u članku 2.

2. Podložno odredbama unutarnjeg zakonodavstva države stranke, isto se primjenjuje na pokušaj izvršenja ovih djela, te suučesništvo ili sudjelovanje u ovim djelima.

3. Svaka država stranka će kazniti ove povrede odgovarajućim kaznama koje uzimaju u obzir njihovu težinu.

4. Podložno odredbama unutarnjeg zakonodavstva, svaka država stranka dužna je poduzeti mjere, kad je potrebno, kako bi utvrdila odgovornost pravnih osoba za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka. Podložno pravnim načelima države stranke, ta odgovornost pravnih osoba može biti kaznena, građanska ili upravna.

5. Države stranke poduzet će sve odgovarajuće pravne i upravne mjere kako bi osigurale da sve osobe uključene u posvojenje djeteta djeluju u skladu s važećim međunarodnim pravnim instrumentima.

Članak 4.

1. Svaka država stranka dužna je poduzeti one mjere koje su potrebne za uspostavu njezine nadležnosti za povrede iz članka 3. stavak 1., kada su povrede počinjene na teritoriju, brodu ili zrakoplovu registriranom u toj državi.

2. Svaka država stranka može poduzeti one mjere koje su potrebne za uspostavu njezine nadležnosti za povrede iz članka 3. stavak 1., u sljedećim slučajevima:

(a) kada je navodni počinitelj državljanin te države ili osoba koja ima prebivalište na njezinu teritoriju,

(b) kada je žrtva državljanin te države.

3. Svaka država stranka također je dužna poduzeti mjere koje su potrebne za uspostavu - njezine nadležnosti za gore navedene povrede kada se navodni počinitelj nalazi na njezinu teritoriju i kada ga ne izručuje drugoj državi stranci na temelju činjenice da je povredu počinio jedan od njezinih državljana.

4. Ovaj Protokol ne isključuje kaznenu nadležnost u skladu s međunarodnim pravom.

Članak 5.

1. Povrede iz članka 3. stavak 1. smatrat će se povredama koje podliježu izručenju u svakom međunarodnom ugovoru o izručenju između država stranaka, te će se smatrati povredama koje podliježu izručenju u svakom međunarodnom ugovoru o izručenju koji je naknadno sklopljen između njih, u skladu s uvjetima iz tih međunarodnih ugovora.

2. Ako država stranka koja uvjetuje izručenje ne temelju postojanja međunarodnog ugovora dobije zahtjev za izručenje od druge države stranke s kojom nema međunarodni ugovor o izručenju, ona može uzeti u obzir ovaj Protokol kao pravnu osnovu za izručenje u odnosu na takve povrede. Izručenje podliježe uvjetima zakona države od koje se traži izručenje.

3. Države stranke koje ne uvjetuju izručenje na temelju postojanja međunarodnog ugovora priznat će takve povrede kao povrede koje podliježu izručenju između sebe, podložno uvjetima zakona države od koje se traži izručenje.

4. Za takve povrede će se smatrati, u svrhe izručenja između dvije države, da su počinjene ne samo na mjestu na kojem su se dogodile, nego također i na teritoriju države od koje se traži uspostava njihove nadležnosti u skladu sa člankom 4.

5. Ako je zahtjev za izručenje podnesen radi povrede navedenog u članku 3. stavak 1. i ako država stranka od koje se traži izručenje ne izruči ili ne želi izvršiti izručenje na osnovi držav-ljanstva prekršitelja, ta država dužna je poduzeti odgovarajuće mjere za predavanje tog predmeta nadležnim tijelima u svrhe sudskog progona.

Članak 6.

1. Države stranke će jedna drugoj pružiti mjere pomoći u istrazi ili kaznenom postupku ili postupku izručenja pokrenutom za povrede navedene u članku 3., stavak 1. uključujući pomoć u dobivanju dokaza koji su im na raspolaganju, potrebnih za postupak.

2. Države stranke će ispuniti svoje obveze na temelju stavka 1. ovoga članka u skladu sa svim međunarodnim ugovorima ili drugim sporazumima o međusobnoj pravnoj pomoći koji postoje među njima. U odsustvu takvih međunarodnih ugovora ili sporazuma, države stranke će jedna drugoj pružiti pomoć u skladu s njihovim unutarnjim zakonodavstvom.

Članak 7.

Države stranke su dužne, u skladu s odredbama njihova unutarnjeg zakonodavstva:

(a) poduzeti mjere kako bi omogućile zapljenu ili konfiskaciju, kako je primjereno:

(i) robe kao što su materijali, imovina i drugo koja se koristi za povrede ili olakšavanje povreda na temelju ovoga Protokola;

(ii) dobiti iz takvih povreda,

(b) provesti zahtjeve druge države stranke za zapljenu i konfiskaciju robe ili dobiti iz podstavka (a) (i),

(c) poduzeti mjere s ciljem zatvaranja, privremenog ili na konačnoj osnovi, prostorija koje se koriste za povrede.

Članak 8.

1. Države stranke dužne su usvojiti odgovarajuće mjere za zaštitu prava i interesa djece žrtava od praksi zabranjenih na temelju ovoga Protokola u svim fazama kaznenog postupka, posebice:

(a) priznavanjem ranjivosti djece žrtava i usvajanjem postupaka za priznavanje njihovih posebnih potreba, uključujući njihove posebne potrebe kao svjedoka,

(b) informiranjem djece žrtava o njihovim pravima, njihovoj ulozi, domašaju,

vremenskom tijeku i napretku postupka, te rješavanju njihovih slučajeva,

(c) omogućavajući da se razmotre stajališta, potrebe i pitanja djece žrtava u postupcima u kojima su njihovi interesi dovedeni u pitanje, na dosljedan način s postupovnim pravilima unutarnjeg zakonodavstva,

(d) pružajući odgovarajuće usluge potpore djeci žrtvama u pravnom postupku,

(e) štiteći, kako je primjereno, privatnost i identitet djece žrtava i poduzimajući mjere u skladu s unutarnjim zakonodavstvom kako bi se izbjeglo neprimjereno širenje informacija koje mogu dovesti do identificiranja djece žrtava,

(f) omogućavajući, u odgovarajućim slučajevima, sigurnost djece žrtava, kao i njihovih obitelji i svjedoka u njihovo ime, od zastrašivanja i odmazde,

(g) izbjegavanjem nepotrebnog odugovlačenja rješavanja slučajeva i izvršavanja naloga ili odluka koji djeci žrtvama daju naknade.

2. Države stranke će osigurati da nesigurnost glede stvarne dobiti žrtve ne spriječi pokretanje kaznene istrage, uključujući istrage s ciljem utvrđivanja dobi žrtve.

3. Države stranke će osigurati, u kaznenopravnoj zaštiti djece koja su žrtve povreda opisanih u ovome Protokolu, da se u prvom redu uzmu u obzir najbolji interesi djece.

4. Države stranke će poduzeti mjere kako bi osigurale odgovarajuću obuku, posebice pravnu i psihološku, osoba koje rade sa žrtvama povreda zabranjenih na temelju ovoga Protokola.

5. Države stranke će, u odgovarajućim slučajevima, usvojiti mjere kako bi zaštitile sigurnost i integritet onih osoba i/ili organizacija uključenih u sprječavanje i/ili zaštitu i rehabilitaciju žrtava takvih povreda.

6. Ništa u ovome članku neće se tumačiti na štetu ili nedosljedno s pravima optuženika na pošteno i nepristrano suđenje.

Članak 9.

1. Države stranke dužne su usvojiti ili ojačati, primjenjivati i objavljivati zakone, upravne mjere, socijalne strategije i programe za sprječavanje povreda navedenih u ovome Protokolu. Posebna će se pozornost obratiti zaštiti djece koja su posebno ranjiva na te postupke.

2. Države stranke će poticati osvještavanje javnosti, uključujući djecu, informiranjem svim odgovarajućim sredstvima, naobrazbom i obukom, o preventivnim mjerama i štetnim utjecajima povreda navedenih u ovome Protokolu. U ispunjavanju svojih obveza na temelju ovoga članka, države stranke

će poticati sudjelovanje zajednice, i posebice, djece i dječjih žrtava, kod takvih informacija i obrazovnih programa i programa obuke, uključujući na međunarodnoj razini.

3. Države stranke dužne su poduzeti sve moguće mjere s ciljem osiguravanja odgovarajuće pomoći žrtvama takvih povreda, uključujući njihovu potpunu socijalnu integraciju i njihov cjeloviti tjelesni i psihološki oporavak.

4. Države stranke dužne su osigurati da sva djeca žrtve povreda opisanih u ovome Protokolu imaju pristup odgovarajućim postupcima bez diskriminacije, za traženje naknade za štetu od pravno odgovornih osoba.

5. Države stranke će poduzeti odgovarajuće mjere s ciljem učinkovite zabrane proizvodnje i širenja materijala koji oglašavaju povrede opisane u ovome Protokolu.

Članak 10.

1. Države stranke dužne su poduzeti sve potrebne korake za jačanje međunarodne suradnje multilateralnim, regionalnim i bilateralnim sporazumima za sprječavanje, otkrivanje, istraživanje, sudsko gonjenje i kažnjavanje osoba odgovornih za djela koja uključuju prodaju djece, dječju prostituciju, dječju pornografiju i turizam u svrhe seksualnog iskorištavanja djece. Države stranke također su dužne promicati međunarodnu suradnju i koordinaciju između svojih tijela, državnih i međunarodnih nevladinih organizacija i međunarodnih organizacija.

2. Države stranke dužne su promicati međunarodnu suradnju za pomaganje djeci žrtvama u - njihovom tjelesnom i psihološkom oporavku, socijalnoj integraciji i repatrijaciji.

3. Države stranke dužne su jačati međunarodnu suradnju kako bi se bavile glavnim uzrocima, kao što je siromaštvo i nerazvijenost koji pridonose ranjivosti djece kod prodaje djece, dječje prostitucije, dječje pornografije i turizma u svrhe seksualnog iskorištavanja djece.

4. Države stranke koje to mogu učiniti, pružit će financijsku, tehničku ili drugu pomoć putem postojećih multilateralnih, regionalnih, bilateralnih ili drugih programa.

Članak 11.

Ništa u ovome Protokolu neće dovesti u pitanje odredbe koje su povoljnije za ostvarenja prava djeteta koje su obuhvaćene:

- (a) zakonom države stranke,
- (b) međunarodnim pravom na snazi u toj državi.

Članak 12.

1. Svaka država stranka dužna je podnijeti, u razdoblju od dvije godine nakon stupanja na snagu ovoga Protokola za tu državu stranku, izvješće Odboru za prava djeteta, sa sveobuhvatnim informacijama o mjerama koje je poduzela za provedbu odredbi ovoga Protokola.
2. Nakon predavanja sveobuhvatnog izvješća, svaka država stranka će u svoje izvješće koje podnese Odboru za prava djeteta, u skladu s člankom 44. Konvencije, uključiti sve daljnje informacije glede provedbe Protokola. Druge države stranke Protokola dužne su podnositi izvješće svakih pet godina.
3. Odbor za prava djeteta može zatražiti od država stranaka daljnje informacije relevantne za provedbu ovoga Protokola.

Članak 13.

1. Ovaj Protokol otvoren je na potpisivanje svakoj državi koja je stranka Konvencije ili ju je potpisala.
2. Ovaj Protokol podliježe ratifikaciji i otvoren je na pristupanje svakoj državi koja je stranka Konvencije ili ju je potpisala. Isprave o ratifikaciji ili pristupu položiti će se kod glavnog tajnika Ujedinjenih naroda.

Članak 14.

1. Ovaj Protokol stupa na snagu tri mjeseca nakon polaganja desete isprave o ratifikaciji ili pristupu.
2. Za svaku državu koja ratificira ovaj Protokol ili mu pristupi nakon njegova stupanja na snagu, ovaj Protokol stupa na snagu mjesec dana nakon dana kad je položila svoju ispravu o ratifikaciji ili pristupu.

Članak 15.

1. Svaka država stranka može otkazati ovaj Protokol u bilo kojem trenutku pisanom obavješću upućenom glavnom tajniku Ujedinjenih naroda, koji će o tome izvijestiti druge države stranke Konvencije i sve države stranke koje su potpisale Konvenciju. Otkazivanje stupa na snagu godinu dana nakon što glavni tajnik Ujedinjenih naroda primi obavijest.
2. Takvo otkazivanje neće imati učinak oslobađanja države stranke od njezinih

obveza na temelju ovoga Protokola glede bilo koje povrede koja se dogodi prije dana kada je otkazivanje postalo učinkovito. Takvo otkazivanje neće ni na koji način dovesti u pitanje stalno razmatra-nje bilo kojeg predmeta koji Odbor već razmatra prije dana kada otkazivanje postaje učinkovito.

Članak 16.

1. Svaka država stranka može predložiti izmjene i podnijeti ih glavnom tajniku Ujedinjenih naroda. Glavni tajnik će izvijestiti države stranke o predloženim izmjenama, sa zahtjevom da naznače žele li održati konferenciju država stranaka u svrhe razmatranja i glasovanja o prijedlozima. U slučaju da u razdoblju od četiri mjeseca od dana takve obavijesti, barem jedna trećina država stranaka želi održavanje takve konferencije, glavni tajnik će sazvati konferenciju pod okriljem Ujedinjenih naroda. Sve izmjene koje usvoji većina nazočnih država stranaka koje glasuju podnijet će se Općoj skupštini na odobrenje.

2. Izmjene usvojene u skladu sa stavkom 1. ovoga članka stupaju na snagu kad ih odobri Opća skupština Ujedinjenih naroda i prihvati dvotrećinska većina država stranaka.

3. Kada izmjene stupe na snagu, postaju obvezujuće za one države stranke koje su ih prihvatile, a druge države stranke su i dalje obvezne odredbama ovoga Protokola i svim prethodnim izmjenama koje su prihvatili.

Članak 17.

1. Ovaj Protokol, čiji su tekstovi na arapskom, kineskom, engleskom, francuskom, ruskom i španjolskom jednako vjerodostojni, položiti će se u arhive Ujedinjenih naroda.

2. Glavni tajnik Ujedinjenih naroda dostavit će ovjerene kopije ovoga Protokola svim državama strankama Konvencije i svim državama koje su potpisale Konvenciju.